

Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/
Journal of Travel and Hospitality Management
18(3), 2021, 633-655.
Gönderim Tarihi: 03.07.2021
Kabul Tarihi: 11.10.2021
DOI: 10.24010/soid.961891

Alanya'da Yerel Halkın Turizmin Sosyo-Kültürel Etkilerini Algılamalarına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma

A Comparative Research on The Local People's Perception Of The Socio-Cultural Impacts of Tourism in Alanya

Horişan YAVUZ
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
E-posta: horis_yavuz33@hotmail.com

Prof.Dr. KAMİL UNUR
Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta: kunur@mersin.edu.tr

Öz

Araştırmanın amacı, Türkiye'nin önemli turizm merkezlerinden biri olan Alanya'da turizm hareketlerinin başlamasından önceki ve sonraki dönemlerin karşılaştırılması, turizmle ilişkili olan ve gelir elde edenlerle, turizmle doğrudan ilişkisi olmayanların bakış açılarından ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmada, amaçlı (kasıtlı) ve kartopu (zincir) örnekleme yöntemleriyle belirlenen ve Alanya merkezinde yaşayan 40 katılımcıyla, 4-11 Ekim 2019 tarihleri arasında yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilere içerik analizi ve betimsel analiz uygulanmıştır. Sonuçlar, turizmin gelişmesiyle birlikte halkın aile içi ilişkilerinin bozulduğunu, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki otoritesinin zayıfladığını, yabancılarla evliliklerin arttığını, yerel giyim tarzında, günlük konuşma dilinde değişim yaşandığını, yemek yeme alışkanlıklarının ve kadınların toplum içindeki rollerinin değiştiğini göstermektedir. Ayrıca, turizmle ilişkili olan katılımcıların; turizmle ilişkili olmayan katılımcılara göre turizm konusunda daha olumlu bir tutum göstererek turizmin Alanya'da daha fazla gelişmesini istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turist, Yerel halk, Sosyo-kültürel etki, Alanya.

Abstract

In this study, it is aimed to determine how tourism led to a change on local people's social life by comparing previous and subsequent periods of the onset of tourism activities in Alanya, one of Turkey's most important tourism destination. At the same time, it is also aimed to determine how individuals, who are directly related and have and who do not have direct income from tourism sector, perceive the effects of tourism. To this end, face-to-face interviews were held with 40 local people who were at least 18 years old in 1980 and lived in Alanya before 1980 and personally experienced of pretourism times and mass tourism times in Alanya. A semi-structured interview form used to collect data between 4-11 October 2019. Judgment and snowball sampling methods were used. As a result of the content and descriptive analysis, it is found that the family, relatives and neighbors' relations of the participants of both groups deteriorated with the development of tourism, the authority of parents on children weakened, marriages with foreigners increased, local dress style and daily spoken language changed. It was also found that eating habits and roles of women society changed. On the other hand, the participants associated with tourism; It has been determined that they want the tourism to develop more in Alanya by developing a more positive perspective than the participants who are not related to tourism.

Key Words: Tourist, Local people, Socio-cultural impacts of tourism, Alanya.

Bu makale "Turizmin sosyo-kültürel etkileri: Alanya'da bir araştırma" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Extensive Summary

It is important to know the effects of mass tourism activities on the socio-cultural structure of the destination, especially in terms of sustainable tourism. In this study, it is aimed to determine how tourism led to a change on local people’s social life by comparing previous and subsequent periods of the onset of tourism activities in Alanya, one of Turkey’s most important tourism destination. At the same time, it is also aimed to determine how individuals, who are directly related and have and who do not have direct income from tourism sector, perceive the effects of tourism. The research differs from other studies in the literature in terms of examining the socio-cultural effects of tourism in Alanya by comparing the opinions of individuals who are associated and not associated with tourism.

A semi-structured interview form has been used for data collection. In addition to demographic questions, there were twelve open-ended questions in the interview form. In this context, face-to-face interviews were held with 40 local people who were at least 18 years old in 1980 and lived in Alanya before 1980 and personally experienced of pretourism times and mass tourism times in Alanya. Data were collected between 4-11 October 2019. Convenience and snowball sampling methods used. Content and descriptive analysis were applied to the obtained data.

Tourism is not only an economic event, it is also multifaceted phenomenon that includes socio-cultural and environmental dimensions and affects society and communal structure (Gürbüz, 2002, p.52). The expectations and view about tourism of local people who make up an important ring of tourism activities and being the most effected segment by this situation is important to know for sustainable tourism activities (Özel, 2014, p.57). For this reason, there are studies (Kervankıran and Bulut, 2015: 42-43; Huttasin, 2008:187-188; Mbaiwa, 2005: 80-181) in the literature that are carried out in different destinations and reveal the positive and negative socio-cultural effects of tourism.

Kervankıran and Bulut (2015, p.42-43) revealed that tourism raises living standards of local people and has positive effects on them as they can benefit from many social activities through tourism. In addition, they have achieved many negative results that with tourism, life conditions in the region became difficult and tourism mobility led to increases in the prices of land, housing, goods and services in the region, and uncontrolled tourism growth led to environmental problems. Huttasin (2008, p.187-188), carried out a study in Thailand/Baan Tawai, and find out that an undeveloped society that provides its livelihood only through agriculture develops along with tourism. Huttasin also found that the role of the women in the society has been changed by the tourism sector with providing them new jobs. Mbaiwa (2005, p.180-181) research showed that the tourism have positive effected the Okavanga delta in Botswana, Afrika. The lower and upper structure developed by building roads and airport, social services such as hotels and banking, as well as services such as health, telecommunication and access to electricity have improved and social welfare has been achieved in Okavanga. However, in addition to these positive developments, some negative results has been revealed such as; the traditional community structure has changed in the region, the family structure has been damaged and crime rates have increased, the local style of clothing has changed, and a crude language has widespreaded in the region.

In current study the following conclusions were reached:

Demographic characteristics showed that 65% of the 20 participants associated with tourism were male, average age of 60, 18 people are married; 8 people are primary school graduated, 11 people are high school graduated and only 1 person is a undergraduate student. Of the other 20 non-tourism-related participants, 60% are male and average age is 63. 2 of 20 participants are none literate, 6 primary school, 8 high school, 1 is associate and 3 have undergraduate degree.

This study found out that Alanya was a small, closed town and its social life was conservative before tourism and mostly engaged in agriculture; but there was a change in the social and cultural life of local people of Alanya as became a well-known destination with tourism.

As a result of the content and descriptive analysis participants from both groups thinks that the family, relatives and neighborhood relations deteriorated with the development of tourism, the authority of parents on children weakened, marriages with foreigners increased, local dress style, eating habits and local language changed. One of the important findings of this study is that role of women in society was changed dramatically due tho the jobs created for women by tourism and both groups are agree about this result. In addition, it has been determined that tourism movements are associated with the increase of harmful habits and crime rates, negative effects of local people on moral values and discomfort in receiving immigration from outside. On the other hand, while the participants who are related to tourism argue that the rate of fulfillment of religious obligations has decreased; On the contrary, those who are not related to tourism are of the opinion that religious obligations continue to be fulfilled. As well, it was observed that the participants who were not related to tourism had a more negative attitude regarding the change in traditions and customs. On the other hand, the participants associated with tourism; It has been determined that they want the tourism to develop more in Alanya by developing a more positive perspective than the participants who are not related to tourism. Finding shows that who have direct income from tourism sector support the development of tourism in Alanya, conrary to other group, who do not have income from tourism do not want tourism to be developed any more.

In line with the results obtained, a few proposals can be present to decrease the negative socio-cultural effects of tourism and negative perceptions of the local people about tourism.

Local and national tourism planners and developers may take into account of local people and the sensitivity points of the host community and the socio-cultural structure in development process of tourism. In the study, it is seen that those who receive income from tourism think more positive about tourism. For this reason, outhorities of local government and tourism organizations and managers of tourism businesses may find some ways for local people to earn money from tourism activities in the reagon. It can be Reduced the negative socio-cultural effects of tourism by tightening security to decrease crime rate, drug use and robbery.

In this study, the local people's perspective on the socio-cultural effects of tourism has been revealed. The study was conducted on local residents of Alanya who are associated with tourism and are not. However, this study can be repated with different sample groups, for example views of the people who live in areas where tourists are dense and people live in areas where tourists are not dense and are far from the tourist center can be compared.

1. Giriş

Turizm, her şeyden önce bir insan hareketidir. Çünkü, turizmde insanların bireysel ya da toplu olarak sürekli yaşadıkları yer dışına seyahat etmeleri ve gittikleri yerde geçici konaklamaları söz konusudur. Bu yönüyle turizm, sosyal bir nitelik taşımaktadır (Bıçkı, Ak ve Özgökçeler, 2013: 50). Turizm hareketleri, ülkeler arası olduğunda özellikle de gelişmiş ülkelerden gelişmemiş ülkelere doğru olduğu zaman iki farklı toplumsal yapının, yaşam biçiminin ve kültürün karşılaşması söz konusudur (Civelek, 2010: 333). Bu karşılaşmalar, özellikle gelişmekte olan ülkelerin toplumsal yaşamında önemli değişimler yaratma potansiyeline sahiptir (Gürbüz, 2002: 53). Dünyadaki bilimsel ve teknolojik yenilikleri gerçekleştiren ve ekonomik açıdan güçlü ve kalkınmış büyük ülkeler, daha az kalkınmış ve ekonomik açıdan geri olan ülkeleri kültürel olarak etkileyebilmektedir (Tayfun, 2002: 2). Bununla birlikte, turistik bölgelerde yaşayan yerel halkın, turistlerin yaşam biçiminden olumlu veya olumsuz etkilenmelerinin söz konusu olabileceği gibi turistlerin de ziyaret ettikleri bölgenin yaşam biçiminden etkilenmeleri de olasıdır (Demirbulat, 2012: 55). İki farklı tarafın karşılaşması ise bu etkileşimi kaçınılmaz kılmaktadır. Bu konuda Doğan (2004: 133), turistlerin gittikleri bölgelere kendi kültürlerini ve alışkanlıklarını da beraberinde götürdükleri için yerel halkın yaşam biçimlerini etkilediğini ve değiştirdiğini ileri sürmüştür. Dolayısıyla, bir bölgeye yönelik turizm hareketlerinin, yani turistlerin etkisiyle yerel halkın geleneklerinde, dil ve aile yapılarında, yaşam biçimlerinde, dinsel inanış ve davranış biçimlerinde önemli değişimler yaşanabilmektedir (Özel, 2014: 65). Sosyo-kültürel yapıda meydana gelen bu değişimlerin, ekonomik ve çevresel etkilere oranla daha yavaş bir seyir izleyerek, uzun bir zaman diliminde meydana gelmesi ve bu etkilerin tekrar eski haline geri döndürülemeyecek kadar toplum yapısında kalıcı olmaları söz konusudur (Berber, 2003: 208). Özellikle, turizm faaliyetlerinin önemli bir halkasını oluşturan yerel halkın, bu durumdan en çok etkilenen kesimi oluşturduğu göz önüne alındığında, turizme karşı beklentilerinin ve bakış açısının bilinmesi gerekliliği, sürdürülebilir turizm faaliyetleri açısından önem taşımaktadır (Özel, 2014: 57). Örneğin, Barcelona gibi kimi bölgelerde turizm hareketlerindeki yaşanan ciddi artışlar nedeniyle yerel sakinlerin turistlere karşı gösterdiği olumsuz tutum turizmin sosyo-kültürel anlamda etkilerinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2019: 295).

Turizm faaliyetleri, belirli bir çevrede gerçekleşmektedir. Bu çevrenin de yerel halk tarafından kullanılması da yerel halkı turizmin bir parçası yapmaktadır. Sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin gerçekleşmesi için yerel halkın tutum ve bakış açısının bilinmesi de belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu sebeple, turistik destinasyonlarda, bölge halkının turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının tespit edilmesi, turizm gelişim politikalarının uzun vadede başarısının ve sürdürülebilirliğin sağlanması açısından, önem arz etmektedir (Öztürk, 2020: 428). Ayrıca, turizmin sosyo-kültürel etkilerini daha iyi anlaşılması adına yapılacak ideal bir araştırmada turistik bölgelerin, turizm faaliyetlerinin başlamasından öncesi ve sonrası dönemlerinin incelenmesinin önemine değinilmektedir (Tayfun, 2002: 3).

Çalışma alanını oluşturan Alanya'da bu değişimi yaşayan turistik bölgelerden biridir. Nitel bir inceleme yaklaşımına sahip olan bu çalışmada, Alanya'da turizm hareketlerinin başlamasından önceki ve sonraki dönemlerin karşılaştırılması yapılarak, turizmin yerel halkın toplumsal yaşamında nasıl bir değişikliğe yol açtığı belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca araştırma, konuyla ilgili daha derinlemesine ve geçerli bilgi sağlayacağı düşünülerek, veri toplama aşamasında görüşme yönteminin benimsenmesi ve kaynak kişilerin de Alanya'da yaşayan ve bizzat turizm gelişimini deneyimleyen ve dönemlere tanıklık etmiş bireyler olmasına özen gösterilmiştir. Yerel halk ve turizm konulu daha önce yapılmış araştırmalardan farklı olarak, bu araştırmada

turizmle ilişkili olan ve turizmden doğrudan gelir elde edenler ile turizmle ilişkili olmayan iki farklı grubun bakış açısı kıyaslanmaktadır. Ayrıca, Alanya'da kitle turizminin başlamasından önceki ve sonraki dönemlerin her ikisine de bizzat tanıklık eden yerel halkla görüşmeler sonucu iki dönemin kıyaslanmasına da araştırmada yer verilmiştir. Bu yönleriyle araştırmanın turizm literatürüne katkı sağladığı düşünülmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve ve Teorik Arka Plan

2.1. Alanya ve Turizm

Araştırma sahası olan Alanya, sahip olduğu doğal güzelliği, kültürel ve tarihi zenginliği ile Türkiye'nin önemli turizm destinasyonlarından birisidir. Alanya'nın turizm ile tanışması ise 1948 yılında Damlataş Mağarası'nın keşfedilmesiyle başlamıştır. 1954'te sağlık turizmine sunulan Damlataş Mağarası'na yapılan ziyaretler ile Almanlar başta olmak üzere yerli ve yabancı turistlerin bölgeye gelmeye başlamasıyla Alanya turizmle tanışmıştır (Akış, 2007: 16). Türkiye'nin turizme açılan ilk mağarası olan Damlataş Mağarası'nı görmeye gelen turistlerin Alanya'nın deniz, kum, güneş ve diğer doğal ve tarihi güzelliklerinin de keşfedilmesiyle beraber bölgede turist sayısı giderek artmıştır (Bayrakçı, 2014: 917). Daha sonra, 1982 yılında Turizmi Teşvik Kanunu'nun çıkarılmasıyla birlikte Alanya, Türkiye'de turizm merkezi olarak ilan edilmiş ve bu durum ilçeye yapılan turizm yatırımlarının hız kazanmasına ve yabancı tur operatörlerinin Türkiye pazarına girmesiyle birlikte bölgede kitlesel turizm hareketleri yoğunluk kazanmış ve Alanya, Türkiye'de kitle turizminin başladığı ilk bölge sayılmıştır (Alanya Ticaret ve Sanayi Odası [ALTSO], Stratejik Planı, 2013-2017: 16).Günümüzde de Alanya, Türkiye'nin önemli kitle turizm merkezlerinden biridir.

2.2. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm, yerel hakin yaşam şeklini, dünya görüşünü ve anlayışını etkileyen önemli sosyo-kültürel bir olay olarak kabul edilmektedir (Tayfun, 2002: 2). Çünkü, turist ile yerel halk ilişkisinde, her iki taraf arasındaki karşılıklı etkileşim ve kişisel ilişkiler söz konusudur.

Sosyo-kültürel yapı, bir toplumun sosyal ve kültürel yaklaşımlarını, değer sistemlerini, sosyal ilişkilerini, nüfus ve yerleşim tarzını, inançlarını, geleneklerini kapsayan ve genel olarak bir topluma ait olan maddi ve manevi değerleri kapsamaktadır (Güzel, 2006: 90). Toplumsal açıdan turizm olgusu da bir toplumun, sahip olduğu mevcut sosyal değer sistemlerinde, aile ilişkilerinde, kişisel davranışlarında, ahlaki kurallarda, toplu yaşam tarzlarında, güvenlik kavramına ve geleneklerinde genel olarak sosyo-kültürel yapısında bir takım değişimlere neden olabilmektedir (Gürbüz, 2002: 50). Bu değişimler, hem olumlu hem de olumsuz şekilde gerçekleşebilmektedir. Olumlu yöndeki etkiler arasında; kırsal bölgelerin gelişmesi, toplumsal refah, farklı kültürleri tanıma ve kültürel alışveriş, anlayış ve hoşgörünün gelişmesi, insan ilişkilerini geliştirme, kadın hakları konusunda ilerleme, kültürel değerleri canlı tutma ve koruma sayılabilir (Gürbüz, 2002; Doğan, 2004; Andereck ve diğ., 2005; Uslu ve Kiper, 2006; Huttasin, 2008; Özel, 2014). Diğer taraftan, bölgede suç oranların artması, toplumsal değerlerin değişmesi, dilde yabancı sözcüklerin artışı, yabancılara düşmanlık gösterme, yerel kültürel değerlerin ve otantikliğinin kaybolması ve kültürel değerlerin ticarileştirilmesi gibi unsurlar ise olumsuz etkiler olarak sayılabilir (Mbaiwa, 2005; Huttasin, 2008; Özel, 2014). Ancak, söz konusu olan sosyal ve kültürel deformasyonun yaşanmasında yalnızca turizmin sorumlu tutulamayacağını ve bu olumsuz etkilerin meydana gelmesinde kentleşme, endüstrileşme ve medya gibi

faktörlerin de etkili olabileceği ve bu etkilerin birbirinden ayırmanın güç olduğunu öne süreren görüşler de mevcuttur (Doğan, 2004: 129; Doğan ve Üngüren, 2010: 398).

2.3. Teorik Arka Plan

Literatürde, turizmin sosyo-kültürel etkilerini yerel halk tarafından algılanma biçimini açıklamaya yardımcı olacak modeller yer almaktadır. Bu modellerden biri olan Doxey (1975) tarafından ortaya atılan Irridex veya Irritation Index Modeli (Tolerasyon Yaklaşımı)'dir. Doxey, modelinde temel olarak yerel halkın, turist ve turistik işletmelerin sayısındaki artışla birlikte gerçekleşen turizm faaliyetlerine yönelik tutumlarını; coşkudan ilgisizliğe, ilgisizlikten rahatsızlığa ve daha sonra düşmanlığa doğru değişeceğini ileri sürülmektedir (Cordero, 2008: 37). Turizmin başladığı ilk zamanlar da yerel halkın turizmden memnun olduğunu ve turizme ilgi duyduğunu, ancak turizmin gelişimine paralel olarak turizmin olumsuz etkileri karşısında yerel halkın turizme bakışının memnuniyetsizliğe ve hatta düşmanlığa dönüştüğü belirtilmektedir (Huimin ve Ryan, 2012: 25; Çetinkaya ve Dedemen, 2013: 5).

Turizmin yerel halk ile olan ilişkilerini, algılarını öğrenmek adına ileri sürülen bir diğer model ise Butler'ın Turizm Yaşam Döngüsü Modeli'dir. Butler (1980: 5-10) tarafından öne sürülen Turizm Yaşam Döngüsü Modelinde, turistik bölgenin yaşam seyrini tıpkı bir ürün yaşam döngüsü teorisine benzeterek altı aşamalı (yedi olasılıklı) olarak; keşfetme (exploration), katılma (involvement), gelişme (development), pekişme (consolidation), durgunlaşma (stagnation), gerileme/düşüş (decline) veya canlanma (rejuvenation) şeklinde kavramsallaştırmıştır. Turistik bölgelerde, başlangıçta turizmin yerel halk tarafından hoşgörülle karşılandığını ancak, turist sayısının artmasıyla birlikte turizmin bölgedeki olumsuz etkilerinin faydayı aştığı durumda, yerel halkın bu olumsuz etkileri daha fazla hissedeceği, sosyal ve çevresel maliyetin ön plana çıkmasıyla da yerel halkın turistlere karşı tavrının da olumsuzla döndüğü belirtilmektedir (Doğan ve Üngüren, 2010: 398).

Alan yazında, yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve davranışlarını açıklamada kullanılan bir diğer kaynak ise Ap (1992) tarafından ortaya atılan Sosyal Değişim Teorisi'dir. Teorinin temel varsayımı, yerel halkın, turizm gelişimine olan desteğinin, turizmin faydasının maliyetini aşmadığı sürece devam ettirilebileceğidir (Ap, 1992: 666). Çünkü, bireyler rasyonel davranarak turizmin etkilerini, fayda ya da maliyet çerçevesinde değerlendirmekte ve kendileri adına faydası en yüksek, maliyeti ise en az olan davranışlara yönelebilmektedir (Özel, 2014: 58).

3. Literatür Taraması

Konuyla ilgili bir çok farklı destinasyonda yapılmış araştırmanın, turizmin bölgedeki sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri ile birlikte; yerel halkın algı ve tutumları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle, turistik bölgelerdeki yerel halkın algı ve tutumlarına yönelik araştırmalarda, turizmin ekonomiye yaptığı katkılar olumlu olarak değerlendirilirken; turizmin sosyo-kültürel ve çevresel etkileri açısından hem olumlu hem olumsuz yaklaşımlar bulunmaktadır. Gerçekte, turizmin sosyo-kültürel etkileri olumlu ve olumsuz yönlerin bir karışımını içermeye eğilimindedir. Örneğin, Andereck ve diğ., (2005) yerel halkın, turizmin istihdam olanaklarını, yaşam kalitesini, kültürlerarası iletişimi ve anlayışı arttırdığını, bölge ekonomisine ve sosyo-kültürel etkileşimler üzerinde de olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini ortaya koymuşlardır. Bunun yanı sıra, suç oranlarının artması, artan yaşam maliyeti, yaşam tarzındaki değişimler, çevre kirliliği, vahşi yaşamın yok edilmesi ve vandalizm gibi sosyo-kültürel ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri olduğu da belirtilmiştir. Benzer bulgular başka çalışmalarda

da ortaya konmuştur. Mbaiwa (2005), Botsvana, Okavango Deltası'nda yaptığı çalışmasında da turizmin gelişmesiyle, bölgede gelir ve istihdamın arttığı; bölgenin alt ve üst yapısının geliştiği ve toplumsal refahın sağlandığı şeklinde olumlu yönde sonuçlara ulaşmıştır. Ancak, bu olumlu gelişmelerin yanında; turizmin bölgede gelişmesiyle geleneksel toplum yapısının değiştiği, aile yapısının zarar gördüğü, fuhuş ve uyuşturucu gibi istenmeyen yönde davranışların ve suç oranlarının arttığı, yerel giyim tarzının değiştiği, geleneksel olarak kabul edilmeyen, kaba bir dilin bölgede yaygınlık gösterdiği yönünde olumsuz sosyo-kültürel etkilerin de ortaya çıktığını tespit etmiştir. Diğer taraftan, Jovicic'e (2011) göre olumsuz sosyo-kültürel etkilerin her zaman yoğun turizm büyümesinin bir sonucu olarak mı ortaya çıktığı, yoksa başka faktörler tarafından mı başlatıldığı konusunun tartışılması gerektiğini ve topluluklardaki tüm sosyo-kültürel bozuklukların tek nedeninin turizm olduğunu düşünmektense, turizmin turistik bölgelerdeki sosyal ve kültürel değişimlerine olumlu yönde katkıda bulunduğu görüşünün kabul edilmesi gerekliliğini öne sürmüştür.

Literatür ayrıca sürdürülebilir bir destinasyon planlamak adına, ev sahibi toplumun da dahil olmak üzere tüm paydaşların tercihlerinin ve tutumlarının derinlemesine anlaşılması gerekliliğini vurgulamaktadır (Gürbüz, 2002; Tayfun ve Kılıçlar, 2004; Mbaiwa, 2005; Andereck ve diğ., 2005; Akova, 2006; Meimand ve diğ., 2017). Teorik olarak, yerel toplumun turizm gelişiminin etkilerine yönelik algıları ile sektöre verdikleri destek arasında bir bağlantı olduğuna inanılmaktadır (Butler, 1980; Ap, 1992; Cordero, 2008; Meimand ve diğ., 2017; Tabatabaei, 2019). Çünkü, yapılan çalışmalar misafirperver bir dost ev sahibinin, turistlerin memnuniyetinde ve turizm projelerinin başarısında önemli bir rol oynadığını ve bu nedenle de yerel halkın desteğinin önemli olduğu belirtilmektedir. Örneğin, Tabatabaei (2019) İran'ın İsfahan şehrinde yaptığı araştırmasında, yerel halkın turizmin olumlu ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerinin kendilerine fayda sağladığı için turizm gelişimini destekledikleri ortaya koymuştur. Benzer bir çalışmada, Meimand ve diğ., (2017) turizm gelişimine yönelik yerel desteğin, algılanan sosyo-kültürel etkilerle paralel bir ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmada, Malezya yerel halkının turizmin sosyo-kültürel etkilerini olumlu olarak algıladıklarını ve turizm gelişimini büyük ölçüde destekledikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Cumalıkızık halkıyla iki farklı zamanda (2001-2003) yapılan çalışmada (Akova, 2006), turizmden doğrudan fayda sağlayan ve sağlamayan katılımcılar arasında turizmin etkilerini algılamalarında önemli farklılıklar olduğunu ve iki yıllık sürede yerel halkın turizme ilişkin tutumlarında olumlu yönde bir değişimin yaşandığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle yazar, çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir turizm gelişimi için turizm bölgesindeki ev sahibi toplumların algı ve tutumlarının düzenli aralıklarla ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Tayfun ve Kılıçlar (2004) ise turistik bir ilçe olan Alanya ile turistik bir ilçe olmayan Gazipaşa halkının turizme ve turistlere olan bakış açıları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Türker ve Türker, (2014) Muğla'nın Dalyan ilçesindeki yerel halkın, özellikle turizm esnafı ve turizm çalışanlarının ekonomik kazanç sağladıkları için turizmin etkilerini olumlu algıladıklarını tespit etmişlerdir.

Yapılan çalışmalar turizm gelişiminin olumlu kültürel etkilerinin, ev sahibi toplumda turizm gelişimini desteklemek için hayati bir rol oynadığını göstermektedir. Ancak, ilgili literatür incelendiğinde ise turizmle ilişkili olan ve turizmden doğrudan gelir elde edenler ile turizmle ilişkili olmayan iki farklı grubun bakış açısının kıyaslandığı ve destinasyonda turizm öncesi ve sonrası dönemlerin kıyaslanmasına dayalı herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yüzden araştırmanın, konusu bakımından literatürde ilk çalışma olduğu ve bu nedenle de literatüre katkı sağlayacağı söylenebilir.

4. Yöntem

Araştırmanın amacı, Alanya'da turizm hareketlerinin başlamasından önceki ve sonraki dönemlerin karşılaştırılması yapılarak, turizmin yerel halkın toplumsal yaşamında nasıl bir değişikliğe yol açtığı belirlenmesidir. Bu amaçla, çalışmada görüşme tekniği tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 129). Nitel veri toplanan çalışmalarda örneklem büyüklüğünün en az 15 olması gerekmektedir (Mason, 2010: 13). Araştırma amacı doğrultusunda, turizmle ilişkili olan ve olmayan katılımcılarla yapılan 20 görüşmeden sonra veri tekrara düştüğünden ve doygunluğa ulaştığından yeterli veri elde edildiği düşünülerek, veri toplama işlemi sonlandırılmıştır. Çalışmada, 40 kişiyle görüşülmüş olması nedeniyle örneklemin yeterli olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda, sosyo-kültürel değişimi incelemeye yönelik olarak geliştirilen ve araştırma sorularına yanıt bulmayı hedefleyen on iki adet açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında kaynak kişilere sorulacak sorular için literatür taranarak konunun sınırlarını içerecek ve sorunu en iyi aktarabilecek olan konu başlıkları tespit edilmiş ve söz konusu konu başlıklarını kapsayacak soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra uzman öğretim üyeleri yardımıyla birbiriyle çakışan soruların bazılarının çıkartılması ve bazılarının birleştirilmesiyle soru sayısı 12'ye indirgenmiştir. Yapılan ön test sonucu sorular üzerinde gerekli düzeltme ve düzenlemeler yapıldıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Görüşmecilerin seçiminde, Alanya'nın turizm öncesi ve turizm dönemlerini yaşamış, 1980 yılında en az 18 yaşında olan ve o zamandan bu yana Alanya şehir merkezinde yaşayan yerel halk tercih edilmiştir. Çünkü araştırma, temel olarak turizmin Alanya'ya yönelik sosyo-kültürel etkilerini bu süreci yaşamış kişilere sorarak tespit etmeyi amaçlamaktadır. Alanya'nın turizm gelişimine tanıklık eden ve bizzat deneyimleyen kişilere ulaşabilmek için amaçlı (kasıtlı) ve kartopu (zincir) örnekleme yöntemleri kullanılmıştır.

Görüşmeler, 4-11 Ekim 2019 tarihleri arasında yerli halk ile yüz yüze yapılmış ve yapılan görüşmelerin her biri ortalama 15 dakika sürmüştür. Görüşme sırasında ses kaydı yapılmıştır. Ancak, ses kaydına izin vermeyen katılımcılarda ise not tutulmuştur. Araştırılan olay veya olgunun olabildiğince yansız gözlenmesi, araştırma alanına olan yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, araştırmaya konu olan doğal ortam içinde uzun süreli bilgi toplama nitel araştırmada geçerliliği oluşturmayı sağlayan önemli özelliklerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 290-291). Bu doğrultuda araştırmada, gönüllülük esasına dayalı olarak görüşmeye katılmayı kabul eden katılımcılara, sorulan sorulara içten cevap vermeleri için isimlerinin saklı tutulacağı ve her bir katılımcıya belli bir sıra gözetmeden görüşmeci olarak (G) harfiyle, (G1), (G2), (G3)...(G40) şeklinde kodlar verileceği bilgisi verilmiş olup, araştırmacı tarafından yansız ve yönlendirme olmadan görüşmeler yürütülmüştür. Görüşmeler araştırmacı tarafından bizzat yapılmıştır.

Çalışmada elde edilen verilere, içerik analiziyle (content analysis) birlikte, betimsel analiz (descriptive analysis) uygulanmıştır. Birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar altında toplanması gerekmektedir. Böylelikle görüşme yoluyla elde edilen verilerin frekans analizi ve tematik analiz yöntemlerinden yararlanarak sayısallaştırılması sağlanır. Nitel verilerin sayıya dönüştürülmesi, oluşturulmuş tema ve kategoriler arasında karşılaştırılma yapılmasına imkan sağlar (Karagöz, 2021: 898). Nitel verilerin analiz sürecinde temaların ve kategorilerin oluşturulması önemli bir aşamadır. Çalışmada görüşmeci yanıtlarından oluşturulan tema ve kategorilerin

belirlenmesinde literatürden yararlanılmıştır. Ardından, verilerin tamamı belirlenmiş olan temalara yerleştirilmiştir. Daha sonra ise, yerleştirilen bütün verilerin, her tema içerisinde sıklık ve yüzdeler dereceleri hesaplanmıştır.

Betimsel analiz ise içerik analizine göre daha yüzeysel bir yöntem olup; daha önceden belirlenen temalara göre veriler özetlenir ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkisi kurulur ve bireylerin görüşlerini yansıtmak adına elde ettiği bilgilerden doğrudan alıntılara yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239). Bu sebeple, verilerin analizinde iki analiz türü uygulanmıştır. Bu durumun, yapılan çalışmanın iç güvenilirliğini artırması beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 273; Ongun ve diğ., 2016: 412).

4.5. Araştırma Soruları

Çalışmanın amacı, Alanya'da turizmin yerel halkın toplumsal yaşamında nasıl bir değişikliğe yol açtığına tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır.

- **A.S.1.** Alanya'ya yönelik turizm hareketlerinin Alanya'nın sosyo-kültürel yaşamına etkileri nelerdir?
 - A.S.1.1.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya halkının aile içi ilişkilerini (ebeveyn-çocuk-kardeş) ve akrabalık ilişkilerini nasıl etkiledi?
 - A.S.1.2.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya halkının kıyafetinde/giyim kuşamında bir değişme yol açtı mı?
 - A.S.1.3.** Alanya'ya yönelik turizm hareketlerinin, Alanya halkının konuşma tarzına (kullanılan günlük dilde) bir etkisi oldu mu?
 - A.S.1.4.** Alanya'ya yönelik turizm hareketlerinin, Alanya halkının sahip olduğu gelenek, örf ve adetleri üzerinde bir etkisi oldu mu?
 - A.S.1.5.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri ile Alanya'da alkol ve uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıkların ve suç oranlarının yaygınlaşması arasında bir bağlantı var mıdır?
 - A.S.1.6.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya halkının yeme içme alışkanlıklarını (mutfak kültüründe, evde yemek pişirme, dışarıda yemek yeme vb.) etkiledi mi?
 - A.S.1.7.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya halkının ahlaki değerlerini etkiledi mi?
 - A.S.1.8.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya halkının dini vecibeleri (namaz kılma, oruç tutma, kurban kesme, hacca gitme vb.) yerine getirme oranlarını etkiledi mi?
 - A.S.1.9.** Alanya'ya yönelik turizm hareketleri Alanya'nın nüfus yapısında bir değişikliğe yol açtı mı? Açtıysa, nasıl?
 - A.S.1.10.** Alanya'ya yönelik turizm hareketlerinin, Alanya'ya yönelik yarattığı göç hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - A.S.1.11.** Alanya'yı turizm öncesi ve sonrası dönemler olarak karşılaştırabilir misiniz?
 - A.S.1.12.** Turizmin Alanya'da daha fazla gelişmesini ister misiniz?
- **A.S.2.** Katılımcıların turizmin sosyo-kültürel etkilerine ilişkin görüşleri, turizmden doğrudan gelir elde edip etmemelerine göre farklılaşmakta mıdır?

5. Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında turizmle ilişkili olan 20 katılımcının 13'ü erkek, 18'i evli, 57 ile 65 yaş aralığında ve yaş ortalaması 60' tır. 8 kişi ilköğretim, 11 kişi lise ve yalnızca 1 kişi lisans mezunudur. Turizmle ilişkili olan katılımcılardan, 8 kişi ekonomik nedenlerle (gelir elde etme amacıyla) turistlerle iletişim kurduklarını belirtirken; diğer katılımcıların ise yabancı bir kültürü tanıma, arkadaşlık etme ve yabancı dili geliştirme maksadıyla turistlerle iletişim kurdukları belirtilmiştir. Turizmle ilişkili olmayan diğer 20 katılımcının 12'si erkek, 57 ile 70 yaş aralığında ve yaş ortalaması 63' tür. Görüşmeye katılan 6 kişi ilköğretim, 8 kişi lise, 1 kişi önlisans ve 3 kişinin lisans mezunu olduğu ve yalnızca 2 kişinin okuryazar olmadığı görülmektedir. Katılımcılardan 10 kişinin turistlerle iletişim kurmadığını, diğer katılımcıların ise yabancı bir kültürü tanıma, arkadaşlık etme, yabancı dilini geliştirme ve diğer sebeplerden dolayı turistlerle iletişim kurdukları görülmektedir.

Turizmin Alanya'nın sosyo-kültürel yaşamına etkilerine yönelik katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerde, turizmle ilişkili olan ve turizmle ilişkili olmayan katılımcıların gözlemlerine ait ifadelerin frekans analizi ve verilen cevaplardan elde edilen kodlar Tablo 1.'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Turizmin Alanya'nın Sosyo-Kültürel Yaşamına Etkilerine Yönelik Gözlemleri (A.S.1.)

Turizmin Sosyo-kültürel Etkileri	TURİZMLE İLİŞKİLİ OLAN KATILIMCILAR					TURİZMLE İLİŞKİLİ OLMAYAN KATILIMCILAR				
	Kullanılan İfadeler	Σ_i	Σ_i (20)	%	$\Sigma\%$	Kullanılan İfadeler	Σ_i	Σ_i (20)	%	$\Sigma\%$
(1) Aile içi ve Akrabalık İlişkileri Üzerindeki Etkileri	(1.1) Turizm, aile bağlarının bozulmasına neden olmuştur.	17	61	27,87	3,05	(1.1) Turizm, aile bağlarının bozulmasına neden olmuştur.	15	34	44,12	1,70
	(1.2) Turizm, akraba ve komşuluk ilişkilerini zayıflatmıştır.	14		22,95		(1.2) Turizm, akraba ve komşuluk ilişkilerini zayıflatmıştır.	5		14,71	
	(1.3) Turizm, kadınların iş hayatına dahil olmasını sağlamıştır.	9		14,75		(1.3) Ebeveynlerin, çocuklar üzerindeki katı otoritesini zayıflatmıştır.	5		14,71	
	(1.4) Yabancılarla yapılan evlilikleri artmıştır.	6		9,84		(1.4) Yabancılarla yapılan evlilikler artmıştır.	3		8,82	
	(1.5) Turizm, tutucu kalıp yargıların azalmasını sağlamıştır.	5		8,20		(1.5) Turizm, hoşgörünün artmasını sağlamıştır.	3		8,82	
	(1.6) Kadınların aile içi kararlara katılımını artırmıştır.	4		6,56		(1.6) Turizm, ailelerin bir araya gelmesini sağlamıştır.	2		5,88	
	(1.7) Ebeveynlerin, çocuklar üzerindeki katı otoritesini zayıflatmıştır.	3		4,92		(1.7) Turizm, kadınların iş hayatına dahil olmasını sağlamıştır.	1		2,94	
	(1.8) Boşanmaların artmasına neden olmuştur.	3		4,92						
(2) Kılık ve Kıyafet Üzerindeki Etkileri	(2.1) Turizm, yerel halkın geleneksel kıyafetinde değişim meydana getirmiştir.	15	55	27,27	2,75	(2.1) Turizm, yerel halkın geleneksel kıyafetinde değişim meydana getirmiştir.	15	49	30,61	2,45
	(2.2) Turistlerin giyim tarzına özenme ve onları taklit etme	13		23,64		(2.2) Turistlere özenme ve onları taklit etme	12		24,49	
	(2.3) Turistlerin giyim tarzına karşı yerel halkın hoşgörüsü göstermesine yol açmıştır.	8		14,55		(2.3) Turistlerin rahat ve açık giyinmesinden yerel halkın rahatsızlık duyması	10		20,41	

Tablo 1'in devamı

	(2.4) Turistlerin rahat ve açık giyinmesinden yerel halkın rahatsızlık duyması	8		14,55		(2.4) Turizm, yerel halkın kılık kıyafetinde değişim meydana getirmemiştir.	5		10,20	
	(2.5) Alanya yerlisi olmayan kesimin kılık kıyafetinde değişmelerin meydana gelmesi	6		10,91		(2.5) Turistlerin giyim tarzına karşı yerel halkın hoşgörü göstermesine yol açmıştır	4		8,16	
	(2.6) Turizm, yerel halkın kılık kıyafetinde değişim meydana getirmemiştir.	5		9,09		(2.6) Alanya yerlisi olmayan kesimin kılık kıyafetinde değişmelerin meydana gelmesi	3		6,12	
(3) Dil Yapısı Üzerindeki Etkileri	(3.1) Turizm, yabancı dil bilme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.	13	49	26,53	2,45	(3.1) Turizm, yerel konuşma dilinde değişim meydana getirmiştir.	13	34	38,24	1,70
	(3.2) Turistlerle iletişim halinde olanların dilinde daha çok değişim yaşanmaktadır.	13		26,53		(3.2) Turizm, yabancı dil bilme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.	10		29,41	
	(3.3) Turizmin, yabancı dil öğrenmeye kolaylaştırıcı etkisinin olması	7		14,29		(3.3) Yerel dilde bir değişimin yaşanmadığını/yerel (günlük konuşma dilin) korunduğu	9		26,47	
	(3.4) Turizm, yerel dilde yabancı kelimelerin kullanıma oranını artırmıştır.	6		12,24		(3.4) Yabancı dil bilmenin saygınlık belirtisi sayılması	2		5,88	
	(3.5) Yabancı dil bilmenin saygınlık belirtisi sayılması	4		8,16						
	(3.6) Turizm, yerel dilin bastırılmasına neden oluyor.	3		6,12						
	(3.7) Yerel dilde bir değişimin yaşanmadığını/yerel (günlük konuşma dilin) korunduğu	3		6,12						
(4) Gelenek ve Görenekler Üzerindeki Etkileri	(4.1) Turizmin, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasında bir etkisi yoktur.	11	41	26,83	2,05	(4.1) Turizm, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasına neden olmaktadır.	14	26	53,85	1,30
	(4.2) Turizm, yerel halkın kültürel değerlerine sahip çıkma bilincini ortaya çıkarmıştır.	9		21,95		(4.2) Turizmin, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasında bir etkisi yoktur.	6		23,08	
	(4.3) Turizm, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasına neden olmaktadır.	9		21,95		(4.3) Turizm, yerel halkın kültürel değerlerine sahip çıkma bilincini ortaya çıkarmıştır.	4		15,38	
	(4.4) Turizm, kültürel değerlerin canlı tutulmasını sağlamaktadır.	7		17,07		(4.4) Turizm, kültürel değerlerin ticarileştirilmesine yol açmıştır.	2		7,69	
	(4.5) Turizm, kültürel değerlerin ticarileştirilmesine yol açmıştır.	3		7,32						
	(4.6) Turizm, yerel halkın kültürleriyle daha fazla gurur duymasını sağlamıştır.	2		4,88						
(5) Zararlı Alışkanlıklar ve Suç Oranları Üzerindeki Etkisi (Toplumsal Sorunlar)	(5.1) Turizm, tehlike algısında artışa neden olmaktadır.	17	85	20,00	4,25	(5.1) Turizm, suç oranlarının artmasına neden olmaktadır.	18	70	25,71	3,50
	(5.2) Turizm, alkol kullanımını artırmıştır.	16		18,82		(5.2) Turizm, alkol kullanımını artırmıştır.	14		20,00	
	(5.3) Turizm, suç oranlarının artmasına neden olmaktadır.	14		16,47		(5.3) Turizm, tehlike algısında artışa neden olmaktadır.	12		17,14	
	(5.4) Turistlere karşı işlenen suçlar artmaktadır.	10		11,76		(5.4) Turizm, uyuşturucu kullanımını artırmıştır.	11		15,71	

Tablo 1'in devamı

	(5.5) Turizm, uyuşturucu kullanımını artırmıştır.	8		9,41		(5.5) Turistlere karşı işlenen suçlar artmaktadır.	6		8,57	
	(5.6) Turizm, zararlı alışkanlıklar ve sapkın davranışlara teşvik edecek mekanların artmasına neden olmaktadır.	8		9,41		(5.6) Zararlı alışkanlıkların küçük yaşlara kadar inmesine neden olmaktadır.	6		8,57	
	(5.7) Turizm, fuhuşu artırmıştır.	7		8,24		(5.7) Turizm, zararlı alışkanlıklar ve sapkın davranışlara teşvik edecek mekanların artmasına neden olmaktadır.	3		4,29	
	(5.8) Zararlı alışkanlıkların küçük yaşlara kadar inmesine neden olmaktadır.	5		5,88						
(6) Yeme-içme Alışkanlıkları Üzerindeki Etkileri	(6.1) Turizm, dışardan yemek yeme alışkanlığının artmasına neden olmaktadır.	13	42	30,95	2,10	(6.1) Turizm, dışardan yemek yeme alışkanlığının artmasına neden olmaktadır.	13	34	38,24	1,70
	(6.2) Turizm, yerel halkın yöresel yemeklerine sahip çıkma bilincini ortaya çıkarmıştır.	9		21,43		(6.2) Turizm, yerel sofr düzenini ve adabının değişmesine neden olmaktadır.	11		32,35	
	(6.3) Yiyecek ve içecek işletmelerinin artışı yerel halk için iş imkanı sağlamaktadır.	8		19,05		(6.3) Turizm, yerel halkın mutfak kültürüne sahip çıkma bilincinin gelişmesi sağlamaktadır.	10		29,41	
	(6.4) Turizm, bölgede mutfak kültürünün çeşitlenmesini sağlamıştır.	6		14,29						
	(6.5) Turizm, yerel sofr düzenini ve adabının değişmesine neden olmaktadır.	6		14,29						
(7) Ahlaki Değerler Üzerindeki Etkileri	(7.1) Turizm ahlak dışı, sapkın davranışların çoğalmasına neden olmuştur.	14	45	31,11	2,25	(7.1) Turizm, manevi değerlerin azalmasına neden olmuştur.	16	41	39,02	2,05
	(7.2) Turizm, manevi değerlerin azalmasına neden olmuştur.	14		31,11		(7.2) Turizm, toplum ilişkilerinde maddiyatçılığı artırmıştır.	11		26,83	
	(7.3) Turizm, toplum içinde mahremiyetin azalmasına neden olmuştur.	9		20,00		(7.3) Turizm ahlak dışı, sapkın davranışların çoğalmasına neden olmuştur.	9		21,95	
	(7.4) Turizm, toplum ilişkilerinde maddiyatçılığı artırmıştır.	8		17,78		(7.4) Turizm, toplum içinde mahremiyetin azalmasına neden olmuştur.	5		12,20	
8) Dini Vecibeler Üzerindeki Etkileri	(8.1) Turizm, dini vecibeleri yerine getirme oranlarının azalmasına neden olmuştur.	12	20	60	1,00	(8.1) Dini vecibeler yerine getirilmeye devam ediliyor.	11	23	47,83	1,15
	(8.2) Dini vecibeler yerine getirilmeye devam ediliyor.	8		40		(8.2) Turizm, dini vecibeleri yerine getirme oranlarının azalmasına neden olmuştur.	9		39,13	
						(8.3) Turistik mekanların açılması dini yönden uzaklaştırmaya neden oluyor.	3		13,04	
9) Nüfus Yapısı Üzerindeki Etkileri	(9.1) Turizm, nüfus yapısında değişiklikler oluşturmaktadır.	17	75	22,67	3,75	(9.1) Turizm, nüfus yapısında değişikliklere yol açmaktadır.	20	60	33,33	3,00
	(9.2) Turizm, yerleşik yabancı nüfusun artmasına neden olmaktadır.	15		20,00		(9.2) Turizm, yerleşik yabancı nüfusun artmasına neden olmaktadır.	18		30,00	
	(9.3) Mevsimlik işgücü göçünün artmasına neden olmaktadır.	12		16,00		(9.3) Mevsimlik işgücü göçünün artmasına neden olmaktadır.	10		16,67	

Tablo 1'in devamı

	(9.4) Turizm, geçici oturanların sayısında artışa neden olmaktadır.	10		13,33		(9.4) Turizm, geçici oturanların sayısında artışa neden olmaktadır.	8		13,33	
	(9.5) Turizm, emekli göçünün artmasına neden olmaktadır.	10		13,33		(9.5) Turizm, emekli göçünün artmasına neden olmaktadır.	4		6,67	
	(9.6) Turizm, kentleşmeyi hızlandırmaktadır.	8		10,67						
	(9.7) Çevresel sorunların artmasına neden olmaktadır.	3		4,00						
(10) Göç Hareketleri Üzerindeki Etkileri	(10.1) Turizm, yerel bölgeye yönelik iç göçleri artırmıştır.	15	96	15,63	4,80	(10.1) Turizm, yerel bölgeye yönelik dış göçleri artırdı.	18	94	19,15	4,70
	(10.2) Turizm, mevsimlik işgücü göçünü artırmıştır.	14		14,58		(10.2) Göçler, yerel halkın sosyal yapısını değiştirmektedir.	18		19,15	
	(10.3) Turizm, emekli göçünü artırmıştır.	13		13,54		(10.3) Turizm, yerel bölgeye yönelik iç göçleri artırdı.	16		17,02	
	(10.4) Turizm, ikincil konutların sayısında artışa neden olmaktadır.	13		13,54		(10.4) Turizm, mevsimlik işgücü göçünü artırmıştır.	13		13,83	
	(10.5) Göçler, yerel halkın sosyal yapısını değiştirmektedir.	12		12,50		(10.5) Turizm, emekli göçünü artırmıştır.	10		10,64	
	(10.6) Turizm, kırsal bölgelerin kentleşmesi hızlandırmıştır.	12		12,50		(10.6) Göçler, kültürel etkileşimi artırmaktadır.	10		10,64	
	(10.7) Turizm, yöredeki genç kesimin dışarıya göç etmesini engellemiştir.	9		9,37		(10.7) Turizm, kırsal bölgelerin kentleşmesini hızlandırdı.	9		9,57	
	(10.8) Turizm, çevresel sorunları artırmıştır.	8		8,33						
(11) Turizmin Daha fazla Gelişmesine Yönelik Talepler	(11.1) Evet, turizmin daha fazla gelişmesini isterim.	18	20	90	1,00	(11.1) Hayır, turizmin daha fazla gelişmesini istemem.	14	20	70	1,00
	(11.2) Hayır, turizmin daha fazla gelişmesini istemem.	2		10		(11.2) Evet, turizmin daha fazla gelişmesini isterim.	6		30	

Turizmin sosyo-kültürel etkilerine ilişkin Alanya yerel halkının turizmle ilişkili olan ve turizmle ilişkili olmayan kaynak kişilerden elde edilen bulgular, araştırmada yanıtı aranan sorulara paralel olarak alt başlıklar halinde aşağıda sunulmaktadır.

5.1. Turizmin Alanya'nın geleneksel aile yapısı üzerindeki etkileri

Araştırmaya katılanlara yöneltilen "Turizm Alanya halkının aile içi ilişkilerini ve akrabalık ilişkilerini nasıl etkiledi?" sorusuna her iki grupta benzer yanıtlar vererek, turizmin geleneksel aile yapısını olumsuz yönde etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Turizmle ilişkili olmayan katılımcı grubun verdikleri yanıtlarda, yakın ilişkilerin azaldığı, akrabalık ve komşuluk ilişkilerin zayıfladığı ortaya çıkmaktadır. G21 kodlu katılımcının bu konudaki ifadesi aşağıda sunulmaktadır.

"Eskiden birbirimize gider gelirdik akrabadır, komşuluk önemlidir. Şimdi komşular birbirini tanımıyor herkes kendi halinde, eskiden ev ziyaretleri daha sık yapılırdı. Şimdi Alanya insanı kendi kabuğuna çekildi. Sadece bayramda seyranda, düğünlerde görüyoruz birbirimizi." (G21)

Turizmle ilişkili olan katılımcılar ise turizm sektörünün gerektirdiği uzun çalışma saatleri, vardiyalı çalışma, resmi tatillerde ve bayramlarda dahi çalışma gibi zorlukların aile içi ilişkilerin ve akrabalık ilişkilerin bozulmasına neden olduğunu düşünmekte. Ayrıca her iki grubunda ortak değiştiği noktalar arasında yabancılarla yapılan evlilikler, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki katı otoritesinin zayıflaması ve bölgede disko ve gece

kulupleri gibi eğlence mekanlarının açılmasıyla genç kesimin eve bağlılığının azalması gibi konular öne çıkmaktadır. Kısaca bulgular, turizmin Alanya'nın geleneksel aile yaşantısında bir takım sorunlara yol açtığı söylenebilir. Konuyla ilgili katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Aile kurumu için evlilikler önemli bir başlangıçtır. Turizm gelişmeden önce 1970'lere kadar Alanya küçük ve kapalı bir yerd. Dışarıya çok açık değildik. Değil yabancılarla evlilik Alanya dışında kız verilmezdi, kız da alınmazdı çünkü yol yok ana baba olarak insan kızını görmek isterdi. Ama şimdi ki gençler yabancılarla evleniyor. Kimi yurt dışına çıkabilmek için buradan buldukları yabancılarla anlaşarak evleniyorlar. Komşular desenez çoğunu tanımıyoruz. Şuradan iki sokak gitseniz yerli Alanyalı göremezsiniz.” (G10)

“1985'ler de o zamanlarda alkollü bir mekan işletiyordum, işimden dolayı eve çoğunlukla geç giderdim. Annem beni beklerdi. Uyumazdı, şimdi bakıyorum da gençlere eve gitmiş gitmemiş umurlarında değil;...” (G14)

Çalışmanın en önemli bulgulardan birisi turizm nedeniyle kadınların çalışmaya başlaması (9 kişi) ve aile içi karar alma süreçlerine katılmasıdır (3 kişi) denebilir. Ayrıca, Alanya halkının tutucu kalıp yargılarının yerine hoşgörünün benimsenmesi bir başka önemli bulgu olarak değerlendirilebilir. Konuyla ilgili olarak turizmle ilişkili olan G5 numaralı katılımcının görüşü ise şu şekildedir:

“... Bizim buranın yerli kadınları o zamanlarda dışarı çıkma çok yoktu, çoğu zaten tarlada akşama kadar orada çalışıyorlar. Turizmden sonra değişince buralar genç kızlarımız şimdi dışardalar, bisiklet sürüyorlar. Kadınlar çalışıyor, hesap kitap görüyorlar...” (G5)

5.2. Turizm hareketlerinin Alanya halkının kılık ve kıyafet/giyim kuşamı üzerindeki etkileri

Turizm hareketlerinin Alanya yerel halkının kılık ve kıyafet üzerindeki etkilerine ilişkin turizmle ilişkili olan ve ilişkili olmayan katılımcılardan 15'er kişi *“Turizm, yerel halkın geleneksel kıyafetinde değişim meydana getirmiştir.”* şeklinde benzer yanıtlar vermişlerdir. Bu konuda G14 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

“Tabi her şey de olduğu gibi kılık kıyafetlerde de değişim yaşandı. Evvela erkeklerin giyimleri değişti Kadınlarımız ise aile kültürüne daha sadıktır. Geleneksel giysilerimizden kepe (yelek), şal gömlekler, sağır yeleği, çarık, pullu oyalı yazmaları genelde giyerler. Daha sonrasında turizm gelişince buralarda gençlerimiz gelen yabancıardan etkilendi elbet, geleneksel kıyafetlerimizi daha çok yukarı köylerde, yaylalarda giyerler. Alanya'nın şehir merkezinde pek görmezsiniz.” (G14)

Özellikle kadın katılımcıların, kadın turistlerin rahat ve açık giyinmesinden rahatsızlık duyulduğu araştırmanın bir başka bulgusudur. Konuyla ilgili olarak G23 ve G7 numaralı katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Değişim olmaz mı elbette var. Eskiden daha muhafazakar bir yapıydık. tatil bölgesi olması insanlar rahat ve açık giyiniyor. Bazen denizden çıktıkları gibi sokakta öyle dolaşıyorlar. Her gün aynı şeyle karşılaşıp durunca bu duruma göz aşinalığı oldu eskiye nazaran pek yadırgamıyoruz.” (G23)

“...Turist kadınların, tasvip etmediğimiz şekilde giyiniyorlar. Rahatsız oluyoruz. Turizm bölgesi ama burada yaşayan halka da saygı gösterecekler...” (G7)

Öte yandan, yerel halkın turistlerle iç içe olmasından dolayı turistlerin giyim tarzına alışmalarına ve hoşgörü göstermelerine yönelik olarak G6 numaralı katılımcının ifadesi ise şu şekildedir.

“Evet bir değişim var. Bizim alışlagelmiş giyimimizden çok farklı şimdi, Alanya, turizm yeri de olsa muhafazakar bir tarafı vardır... 1960'larda kadınlar böyle çarşıdan, ana caddelerden, meydanlardan geçmek yerine az kullanılan yollardan geçerlerdi. Kimsenin pek olmadığı kuytu köşede böyle dikkat çekmeden yürürlerdi. Böyle bir yeri buralar. Kadınlar denize bile girmezlerdi. Turistler gelmeye başlayınca özellikle 1980'lerle birlikte değişmeye başladık. Dediğim gibi eskiden olsa çok yadırgardık, kızardık ama şimdi turizmin etkisi mi gözümüz mü alıştı bilmem ama daha hoş görmeye başladık. Çok fazla tepki göstermiyoruz. Dışarıdan gelen turistlerin açıklığı zaman geçtikçe bize de yansıyor. Gençlerin, özellikle alışkın olduğumuzun çok dışında giyinmeye başladılar.” (G6)

5.3. Turizm hareketlerinin Alanya halkının konuşma tarzına (kullanılan günlük dile) etkileri

Araştırma bulguları halkın turizmin yabancı dil bimeyi gerektirdiğini düşündüklerini, ancak turizmin Alanya halkının konuşma dilinde değişime neden olduğu, özellikle de turistlerle iletişim halinde olanların dilinde daha çok değişim yaşandığını göstermektedir. Konuyla ilgili G3 ve G27 numaralı katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“...Merkezde turistleri çok olduğu yerlerde konuşma dili değişiyor. Dedim ya kız torunum var otelde çalışıyor. O da çabuk öğrendi bu yabancı dili, hatta benim yaştlarımdan olanlar da iyi Almanca konuşan var. Az ilerde Alanya lokantasını işleten bir ahbabım var, Alman müşterilerle sohbet ede ede öğrendi valla yabancı dili. Bazen konuşurken dikkat etmiyor yabancı kelimeler kullandığı oluyor, çok kızıyorum düzgün iki kelam et diye...” (G3)

“Böyle turizm cenneti olan bir yerde yabancı bir lisan bilmemek olmaz. ... ister istemez bir değişim var. Bir yabancı lisan bilmek önemli ve saygınlığı da beraberinde getirir. Yabancı dil bilene ayrı bir gözle bakılır...” (G27)

Çalışmada ortaya çıkan ilginç bulgulardan birisi, turizmle ilişkili olmayan 9 kişi ve turizmle ilişkili olan 3 kişinin “Yerel dilde bir değişimin yaşanmadığını/yerel (günlük konuşma dilin) korunduğu” yönündeki görüşleridir.

5.4. Turizm hareketlerinin gelenek ve görenekler üzerindeki etkileri

Turizmle ilişkili olan gruptan 11 katılımcı, “Turizmin, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasında bir etkisi yoktur.” derken; turizmle ilişkili olmayan gruptan 14 kişi ise “Turizm, geleneksel kültürel değerlerin bozulmasına neden olmaktadır.” demektedir. Dolayısıyla, her iki grubun verdiği yanıtlarda ciddi bir farklılık olduğu görülmektedir. Turizmle ilişkili olan ve turizmin gelişmesiyle birlikte kültürel değerler korunmaktadır diyen G2 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

“...Eski rafa kaldırdığımız pek çok el işi sandıklarda çürüyeceğine yapılan etkinliklerde falan Alanya'yı ziyaret eden turistlere gösteriliyor. Satın almak isteyen oluyor. Ne güzel el emeği göz nuru yapılan pek çok şeyimiz, unutulup ya da belli

hanelerde kalacağına tanıtılması gerek, hem turizmin gene iyi bir şeyi daha şudur ki birçok eski evler var, binalar var çürüyüp gideceğine tamir ediliyor, sahip çıkılıyor. Böyle nadide, güzel değerlerimizin olması gurur verici... Valla turizm sayesinde ne kadar zengin kültürümüz olduğunu anladılar. Gelen yerlisi yabancıyı herkes kültürümüzü tanımış oluyor..." (G2)

Ancak, tam aksine turizmle ilişkili olmayan grup, gelenek ve göreneklerin, yöresel adetlerin unutulduğunu tıpkı diğer manevi değerlerindeki gibi bu değerlerin de zayıfladığını, daha fazla turist çekmek adına bu kültürel değerlerin ticarileştirildiği kanaatinde olduklarını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak G21 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

"... Bizim kırk yıllık adetlerimizi, geleneklerimizi tanıtım adı altında pazarlayıp durdular. Her şeyi paraya çevirmeye çalışıyorlar. Fazla turist gelsin diye kendi kültürümüzü, geleneklerimizi, el işlerimizi turistlerin merakını doyumak ve para kazanmak için seyirlik hale getiriverdiler. Turizmden önce böyle bir vaziyet yoktu hatta turizmin Alanya'da ilk başladığı dönemde de bu yoktu. ..." (G21)

5.5. Turizm hareketlerinin zararlı alışkanlıklar ve suç oranları üzerindeki etkileri

Bulgulara (Tablo 1) göre, iki grup da turizmin zararlı alışkanlıkları ve suç oranlarını arttırdığını düşünmektedir. G1 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

"Alanya'da dahil diğer turistik bölgelerde olsun alkol, uyuşturucu gibi zararlı, kötü alışkanlıklar arttı. Açılan eğlence mekanların da bu durum daha fazla teşvik ediyor milleti, turistler olsun bizim gençler hep bu yerlerde dolaşiyor. Emniyet gerekli önlemleri almasına rağmen uyuşturucu illetini bulan buluyor. Hani derler ya sinek pekmez satıcısını bulmuş o hesap; o eski sakin Alanya gitti. Hem turistlere karşı hem bize karşı yapılan suçlar arttı. Hırsızlık, gasp olayları da arttı. Çünkü ahlaklısı, ahlaksızı artık her çeşit insan var burada." (G1)

Her iki gruptan katılımcılar, bölgede turistlere yönelik işlenen suçların çoğaldığını ve tehlike algısının arttığını belirtmişlerdir. Özellikle, turistlerin çoğunlukta olduğu ve yetişkinlere yönelik eğlence merkezlerinin olduğu yerlerde, turistlerin suçlular tarafından hedef alındıkları belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, turistlerin de tatil psikolojisinden (Polat, 2015: 112) kaynaklı özgür ve rahat (liminoid) davranışlar sergilemeleri de bölgede sorun olarak algılanmaktadır. G7 nolu katılımcının ifadesi ise şu şekildedir:

"... Bazı yerlerde hiç polis eksik olmaz. Sonra turistlere özellikle gelen yabancı turistlere gasp ve taciz haberlerini duyuyoruz. Hırsızlık olayları arttı. İnsanımız ne hale geldi böyle sapıtmaya başladılar." (G7)

5.6. Turizm hareketlerinin Alanya halkının yeme içme alışkanlıkları üzerindeki etkileri

Araştırma bulguları turizmin dışarda yemek yeme alışkanlığını arttırdığını göstermektedir. G2 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

"Biz evde o koca aile sofralarını tercih etsek de çocuklar, torunlar genelde dışarda yemek yemeği istiyor. Ama bizim mutfağımızda olmayan hazır yemeklerin (fast food) yapıldığı yerler var. Çocukların ilgisi var..." (G2)

5.7. Turizm hareketlerinin Alanya halkının ahlaki değerleri üzerindeki etkileri

Turizmin bölge halkının ahlaki değerleri üzerin etkilerine yönelik her iki grubun yanıtlarında (Tablo 1.) önemli bir farklılık bulunmamaktadır. G35 nolu katılımcının ifadesi aşağıda verilmektedir.

“Etkilemez olur mu. Batı özentiliği oluştu. Aile bağları zayıflayınca, boşanmalar arttı, örf adetlerimizi ticarileştirdiler. Menfaat, çıkar arkadaşlıkları, para karşılığında bir şeyler yapılıyor. Yardımlaşma eskiye nazaran kalmadı. Misafir geldi mi sepetle meyve verirdik. İyi ağırlardık şimdi o kalmadı. Özellikle yetişen genç neslin ahlaki değerlerden yoksun ve başka kültürlere özenmesi ve değerlerinden ve kendinden ödün vermesi ne kötü bir durumdur...” (G35)

5.8. Turizm hareketlerinin Alanya halkının dini vecibeleri yerine getirme oranları üzerindeki etkileri

Tablo 1.'e göre turizmle ilişkili katılımcıların %60'ını (12 katılımcı) *“Turizm, dini vecibeleri yerine getirme oranlarının azalmasına neden olmuştur.”* derken; turizmle ilişkili olmayan katılımcıların %47,83'ü (11 katılımcı) *“Dini vecibeler yerine getirilmeye devam ediliyor.”* demektedir. Turizmle ilişkili G2 nolu katılımcının ifadesi şu şekildedir:

“...tatil bölgesinin vermiş olduğu rahatlıktan dolayı dinsel inanışların zayıfladığını düşünüyorum. Tatile gelenler dini vecibeleri yerine getirmiyorlar. Camiye gidilirdi de şimdi azaldı. Kurban kesme usulleri de değişti. Kurbanının başında durman gerekir. Ama şimdi başışılıyorlar eskisi gibi usulüne göre yapan pek kalmadı.” (G2)

Turizmle ilişkili olmayan G24 numaralı katılımcının ifadesi ise şu şekildedir: *“Kurban kesme, namaz kılmak, oruç tutmak önemli farzlarımız tatil yeridir turistik yerdir diye bunları yerine getirmemezlik olmaz, çok şükür devam ediyoruz.” (G24)*

5.9. Turizm hareketlerinin Alanya'nın nüfus yapısı üzerindeki etkileri

Her iki grup, turizmin Alanya'nın nüfus yapısında değişikliğe yol açtığını özellikle, Alanya'da yerleşik yabancı nüfusun artmasına, mevsimlik işgücü göçü ve emekli göçünün fazla olduğuna dikkat çekmektedir. G36 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

“Nüfus arttı tabi turizm geliştikçe turist gelmeye başlayınca oteller açılıyor Çalışmak için düzinelerce insan geliyor. Yeri geliyor Alanya nüfusunun iki katı turist ağırlıyor. Yazın kalabalık buralar, her milletten insan yaşlısı, genci, Alman, Rus, Danimarkalı, Arap çok gelir oldu. Yazlık alıyor yabancılar senenin bir dönemini yaklaşık üç dört ay buradalar yaz bitmeye yakın ülkelerine dönüyorlar. Oradaki işlerini hallettikten sonra tekrar geliyorlar... Temelli hiç gitmeyen de var. Yeni Alanyalı diyoruz onlara hep beraber yaşıyoruz.” (G36)

Verilen yanıtlar ışığında, nüfus yapısındaki değişimlerin ve nüfus hareketliliğinin ana faktörünün göçler olduğu ve bölgede turizmin sağladığı istihdam ile mevsimlik göçlerin arttığı, farklı milletlerden Alanya'ya geçici veya kalıcı olarak yerleşmelerin çoğaldığı ve sonuçta nüfus yapısının değiştiği görülmektedir. Farklılaşan nüfus yapısı, kimi katılımcılar tarafından kültürel zenginlik olarak değerlendirilirken, kimi katılımcılar tarafından ise Alanya yerel halkının kültürel benliğini kaybedeceği şeklinde değerlendirilmektedir. Katılımcıların çoğunluğu turizmin artan nüfusla birlikte, Alanya'nın sakin ve kapalı yapısını değiştirdiğini söylemektedir.

5.10. Turizm hareketlerinin Alanya' ya yönelik yarattığı göç olgusu

Alanya'nın genel olarak göç hareketliliği ekonomik temellere dayalı olarak bireylerin iş bulma amacı etrafında şekillenmektedir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar ışığında, Alanya'ya yönelik göçlerin, ülke içi ve ülke dışı göçler olmak üzere iki şekilde meydana geldiği belirtilmiştir. Alanya'da turizmle kentleşmenin hızlandığı, bölgede ikincil konutların sayısının arttığı ve yaratılan istihdamla gençlerin dışarıya göç etmesinin engellendiği ifade edilmiştir. G1 numaralı katılımcının ifadesi ise şu şekildedir:

"1980'li yıllardan sonra turist çok gelmeye başlayınca bir sürü oteller inşa edildi. Hem otelde çalışmak hem de otellerin yapımında çalışmak için ... diğer köy ve illerden de çok kişi geldi. Hem sağ olsun gençlerimiz de iş sahibi oldular... İş olmayınca evlatlarımız başka yerlere gitmek zorundaydı... Ama turizm gelişince gençlerimiz burada kalıp çalışmaya başladılar..." (G1)

Araştırma da ortaya çıkan bulgulardan birisi de bir zamanlar Alanyalıların bölgeye göç edenlere ev kiralamak istememeleri nedeniyle yerel halk ile göçmenler arasında sorunlar yaşandığı ama bu sorunların artık aşılmış olmasıdır. Bir başka önemli bulgu ise, "Yeni Alanyalılar" olarak isimlendirilen sürekli ikamet eden yerleşik yabancıların ortaya çıkması ve bu yeni Alanyalıları yerel halkın komşu olmak istemesidir. Turizmle ilişkili olan G2 numaralı katılımcının bu konudaki ifadesi aşağıda sunulmaktadır.

"Daha önceleri nüfus azdı. Herkes birbirini tanıyordu. Ama göç alınca nüfus çoğaldı. Yerli olan Alanyalı neredeyse az bu sıkıntı oluyor. 80'li yıllardan sonra göç edenleri istemedik. Biz bile evimizi kiraya vermedik onlara. Buradan ev bulamıyorlardı. Göç edenlerle aramızda kopukluklar oldu. Yabancı da olsa memleketin diğer illerinden de olsa o zamanlar çok sıcak bakmıyorduk onlara sonradan öyle ev vermemezlik pek kalmadı. Ülke dışından da gelip ev alıp yerleşenler var çoğu yaşlı çiftler emekli olup gelmişler. Almanyalı olanlar fazla oralar soğuk yemiş burası sıcak, deniz de var. Beraber yaşamaya başlayınca alıştık. Pazara geliyorlar, etkinliklere katılıyorlar. Yeni Alanyalıların oturdukları apartmanlarda ev almak isteyen çok çünkü temizler, apartman kültüründen anlıyorlar. Aidatları zamanında yatırıyorlar. Komşulukları da güzel. Turizmle buralar gelişti. Yollar yapıldı, Göç alınca belediye hizmetleri de sıklaştı. Şehir hayatına girdik." (G2)

Diğer taraftan, turizmle ilişkili olmayan katılımcılar göçlerin yerel halkın sosyal yapısını değiştirdiğini düşünüyorlar. G22 numaralı katılımcının ifadesi şu şekildedir:

"Avrupa'dan gelen emekli olanlarda buralardan ev alıp bizimle yaşamaya başladılar. Haliyle iç içe olunca da kültür, sosyal hayat değişiyor. Göçlerle birlikte nüfus da artınca şehirleşme hızlandı, belediye işleri arttı yollar, sağlık hizmetleri, alt yapı gelişti. Alanya insanı da değişti. Giyim, konuşma değişti. Güven ortamı ve akraba ve komşu ziyaretleri azaldı. Alanya turizme, turistlere göre düzenleniyor." (G22)

5.11. Alanya'nın turizm başlamadan öncesi ve sonrası dönemler olarak karşılaştırılması

Bulgular, Alanya'da turizm hareketliliğinin 1950'li ve 1960'lı yıllarda başladığını ve bu dönemlerde yerel halkın turistlerle kaynaştığını ve konaklama tesislerinin yetersizliği nedeniyle turistleri misafir ettiğini, zamanla ev pansiyonculuğuna geçtiğini ve daha sonra, yerel halkın bir kısmının tarlalara kendi imkanlarıyla oteller yaptıklarını

göstermektedir. 1980'li yıllardaki turizm teşvikleri ile Alanya'ya yapılan turizm yatırımlarının hız kazanması ve yabancı tur operatörlerinin Türkiye pazarına girmesiyle birlikte bölgede kitlesel turizm hareketleri yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Alanya'nın turizm öncesi ve sonrası dönemlerine ilişkin turizmle ilişkili olan katılımcılardan G1 nolu katılımcı, turizmle değişen Alanya'yı şu şekilde anlatmaktadır.

“Alanya’da 60’lı yıllarda turizm başladı. 70’lerde “mokamplar” vardı. Çadırıyla gelenler, motorlu araçlarını çeken gelip kamplarını kurabiliyordu. Alanya’nın her tarafını geziyorlar, Alanya’da her yerden denize girilebilir, güvenli yer nasılsa yol kenarına, dağ başında kalabiliyorlardı. Tam anlamıyla turizm 80’lerden sonra kabileler, kalabalık şekilde turistler geldi. Bu onar yıllık sürelerde çok şey değişti. Turizmden önce Alanya bildiğiniz kırsal yer, toprak yollar Antalya’yla bile 13-14 saat yol sürerdi. Turizm başlayınca evvela turist rahat gelsin diye 1951’de Antalya-Alanya yolu yapıldı. Bizler turist yolu deriz. Turist daha rahat gelebilsin diye sonra turizmden önce tarım vardı şimdi yeni iş olanakları var. Efenim, insanlar arasında hoşgörü arttı daha çok yerli şehir merkezi ahalisinde bu durum var. Çünkü turizm şehri oldu tatil için her milletten, insanlar geldiler...” (G1)

Katılımcılar, Alanya’da turizm gelişmeden öncesinde ağırlıklı olarak narenciye ve muz üretimine dayalı, dışa açık olmayan, az nüfuslu bir toplum olduğunu belirtmişlerdir. Turizmle birlikte hızlı bir kentleşme süreci yaşayan Alanya, sosyo-kültürel anlamda değişime uğramış ve yapılan yatırımlar ile doğrudan ve dolaylı sağlanan istihdam olanaklarıyla birlikte turizm Alanya’nın öncelikli sektörü haline gelmiştir.

5.12. Alanya halkının turizmin bölgede daha fazla gelişmesini isteyip istemediklerine yönelik düşünceleri

Katılımcılardan turizmle ilişkisi olanların %90’ı (18 katılımcı) bölgede turizmin daha fazla gelişmesini isterken; turizmle ilişkili olmayan katılımcıların %70’i (14 katılımcı) ise bölgede turizmin daha fazla gelişmesini arzu etmediklerini belirtmişlerdir. Turizmle ilişkili (G6) ve turizmle ilişkili olmayan (G28) katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Turizmin gelişmesini isterim. Çünkü biliriz ki Alanya’nın alt yapı ihtiyacı olsun Alanya’da turizm gelirleriyle kolaylıkla karşılandı. Alanya kenti, Türkiye’de birçok kentten daha önce kanalizasyon ve arıtma tesislerine kavuşmuştur. Turizmin, Alanya şehrinde alt yapı sorununun çözülmesinde bölgemize sağladığı zenginliğin bir sonucudur.” (G6)

“Daha fazla gelişmesine gerek yok. Yeterince kalabalık bir şehir. Gençler bize kıyıyor... Turistlerin artmasıyla gençlerimiz arasında çatışma yaşıyoruz. Onlar bizim baktığımız gibi bakmıyor. Dolayısıyla endişelerimizi de görmüyorlar...” (G28)

6. Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulguları turizmin Alanya'yı sosyo-kültürel ve ekonomik olarak değiştirdiğini göstermektedir. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken bir nokta değişimlerin yaşanmasında turizmle birlikte sanayileşme, kentleşme, eğitim, medya ve kültürlenme gibi bir çok faktörün etkili olduğudur. Ancak, Alanya yerel halkından turizmlle ilişkili olmayan katılımcıların gelenek ve göreneklerin yok olmasında turizmi sorumlu tuttıkları görülmektedir. Turizmle ilişkili olan katılımcılar ise turizmin kendi kültürel zenginliklerinin farkına varmalarını sağladığı ve yerel kimliğin korunması yönünde bilinci ortaya çıkardığına yönelik olumlu etkilerine dikkat çekmektedir.

Turizmin Alanya'nın dışı açılmasına, bilinir bir destinasyon haline gelmesine, toplumsal ve çevresel yapıda önemli ve kalıcı değişimler yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Bu gelişmenin diğer turistik destinasyonlara benzer şekilde yaşandığı söylenebilir. Alanya'da ilk turizm hareketliliği başladığı zaman halkın turistleri hiçbir maddi karşılık beklemeden evlerinde ağırlamaları Türk misafirperverliğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Alanya halkının ülke dışından gelip Alanya'ya yerleşenleri kabullenmesi araştırmanın öne çıkan bulgularından biri olarak değerlendirilebilir ve bu bulgu, turizmin toplumsal barışa katkısı olarak düşünülebilir. Turizm faaliyetlerinin Alanya'ya en önemli katkılarından bir tanesinin bölgeden diğer bölgelere göçün engellenmesi, yani insanların doğdukları bölgede iş bulabilmeleri ve yaşamlarına doğdukları yerde devam edebilmeleri olduğu düşünülebilir. Ayrıca bölgeye yönelik iç ve dış göçler nedeniyle Alanya'nın büyümesi, ulaşım, sağlık ve alt yapı gibi birçok alandaki gelişmeler nedeniyle Alanyalıları şehir olanaklarını sunuyor hale gelmesi bir başka olumlu gelişme olarak değerlendirilebilir. Alanya-Antalya yolunun yapılması ve bu yolun yerel halk tarafından "turist yolu" olarak adlandırılması da bu gelişmelerin en çarpıcı örneklerinden birisi olarak görülebilir.

Çalışmada, turizmle ilişkili olan katılımcıların turizm sektörünün çalışma şartlarından dolayı şikayetçi olmaları ile turizmle ilişkili olmayan katılımcıların ise turizm bölgesinin vermiş olduğu serbestlikten kaynaklı ebeveynlerin çocuklar üzerinde kontrol sağlayamamasından dolayı aile bağlarını zayıflamasında turizmi sorumlu tuttıkları göze çarpmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, Alanya yerel halkı geleneksel aile yapısını korumak adına daha korumacı bir yaklaşımla çocuklarını yetiştirme eğiliminde olduklarını göstermiştir. Bu olumsuz bakışın yanında turizmin Alanya'da gelişmeye başlamasıyla birlikte, kadınların iş hayatına dahil olduğu ve tarım alanları dışında otellerde ve kendi açtıkları restoran vb. farklı iş alanlarında başarıyla çalıştıkları görülmektedir. Bu bulgu, turizmin kadınların geleneksel toplumsal rollerinin değişmesini ve aile içinde ve toplumda daha belirgin hale gelmelerini sağladığını göstermektedir. Bu bulgular, alanyazınla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Örneğin Huttasin (2008: 187), turizmin gelişmesiyle birlikte kadınların hem toplum hem de aile içindeki rollerinin değiştiğini ve kadınların ev hanımı olmak yerine çalışma hayatına girerek aile içindeki karar alma süreçlerine katıldıklarını ortaya koymuştur.

Çalışma bulgularında ortaya çıkan ve aile yapısını değiştiren etkenlerden bir diğeri ise yabancılarla yapılan evlilikler konusudur. Yabancılarla yapılan evliliklerin bir taraftan Alanya'da özellikle maddi olanaksızlıklar içinde yaşamını sürdüren insanlar için yurt dışına çıkabilmek adına bir kurtuluş yolu olarak görülürken ve anlaşmalı evlilikleri de beraberinde getirirken, diğer taraftan evlenip Alanya'da yaşamaya devam edenler arasında ise belirli bir süre sonra kültürel farklılıkların getirdiği çatışmalardan kaynaklı, boşanmalarla sonuçlandığı görülmektedir. Göçlerle birlikte nüfusun artması ve bölgede iş olanaklarının yetersizliği veya yerel halkın turizm sektöründe düşük nitelikli işlerde çalışması gibi nedenler yurt dışını bir alternatif haline getirmekte ve bu da yerel halkı anlaşmalı evlilikler yapmaya itebilmektedir. Kısacası, bu bulgu farklı ülke vatandaşlarıyla yapılan anlaşmalı evliliklerin temelinde ekonomik nedenlerin yattığını ve bu durumun da evlilik kurumuna zarar verdiğini göstermektedir.

Yapılan araştırma, yerel halkın ve yerel yöneticilerin işbirliği yapması, bilinçli davranması ve turizmin yarattığı büyümeyi kendi lehlerine çevirerek, yerel kimliğin korunması ve sürdürülebilir turizm çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin önemli olduğunu ortaya koymuştur. Çünkü, sürdürülebilir turizm gelişimi, yalnızca ekonomik olarak uygun ve çevre dostu bir turizm sektörünü savunmakla kalmamakta,

aynı zamanda turistik destinasyonlarda yerel halkın sosyo-kültürel yapısına da duyarlı bir planlama ve gelişimi de zorunlu kılmaktadır.

Araştırma bulguları ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

1. Yapılan çalışmada, katılımcıların verdikleri yanıtlarda sıklıkla değinilen nokta, yerel halkın yapılan turistik faaliyetlere katılmaktan hoşnut olduklarını ve Alanya'nın tanıtılmasına ve gelişmesine katkı sunabilecek faaliyetlere gönüllü olarak destek verebilecekleri ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, yerel yöneticiler, turizm planlamacıları ve politikacılar bu durumu ev sahibi toplumun hassasiyetlerini dikkate alarak planlamalar yapmalıdır. Ayrıca, yerel halkın turizmi ve turizmin etkilerini nasıl algıladığını ve yerel halkın olumlu bakış açısını geliştirebilecek çalışmalar yürütülmelidir.

2. Araştırmada, turizmden ekonomik gelir elde edenlerin turizme daha olumlu baktıkları görülmektedir. Bu sebeple, turizm politikacılarının ve planlamacılarının yerel halkın ekonomik durumunun iyileştirilmesine özellikle, turizmle ilişkili olmayan yerel halkın da turizmden ekonomik kazanç sağlamasına imkan verecek yada ekonomik gelir getirici faaliyetler düzenlenmelidir.

3. Turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkilerinin (toplumsal sorunlar, güvenlik algısını tehdit edecek unsurlar, gelenek ve göreneklerin unutulması, toplumsal huzuru bozan faktörler) azaltılması ve bunun yerine yerel halkın tamamının (kültürel etkileşime katılması, kültürel mirasın korunması gibi) turizmin olumlu etkilerine odaklanan faaliyetlere katılımı sağlanmalıdır. Bunun için çok etkili iletişim araçlarıyla yerel halkı bilinçlendirme çalışmaları yürütülmelidir. Örneğin, İl ve İlçe Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği (AKTOB), Alanya Turistik İşletmeciler Derneği (ALTİD) gibi turizm dernekleri ve belediyeler tarafından turizmin bölgeye ve ülkeye yönelik faydaları ile turistlerin kendi ülkelerine ait ekonomik, sosyo-kültürel özelliklerine ilişkin bilgilerin verilebileceği televizyon, gazete, seminer vb. araçlar aracılığıyla bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.

4. Turistler, gittikleri yerlerde o yöreye özgü çekicilikleri arayan kişiler olduğundan, turistler için ziyaret ettikleri yerlerde yöresel yemekler, yerel kıyafetler, eşyalar, yörük çadırları, otantik yöresel müzikler ve geleneksel oyunlar sergilenerek, yerel kültürel değerlerin canlı tutulması ve devamlılığı sağlanabilir. Ayrıca, turistlerin de bu tarz etkinliklere katılarak turist ile yerel halkın kaynaşması ve her iki taraf için güzel bir deneyim yaşatılabilir.

5. Yerel toplumun, turizm konusunda eğitimine önem verilerek, turist ile yerel halk arasında ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri ortadan kaldırılmalıdır. Ayrıca yerel halkın, turistleri sadece ekonomik kazanç olarak görmemeleri sağlanmalıdır.

6. Turizm yatırımcılarının ve yerel yönetimlerin alacağı kararlarda ve uygulayacağı strateji ve sürdürülebilir turizm planlamalarında, yerel halkın sosyo-kültürel yapısı dikkate alınmalı, çünkü yerel halkla işbirliği yapılması yapılacak çalışmaların daha verimli olmasına katkı sağlayacaktır.

Yapılan araştırma, sadece Alanya ve belirli bir örneklem ile sınırlıdır. Benzer bir çalışma farklı turizm destinasyonlarında ve farklı örneklerle yürütülebilir. Ayrıca, turistlerin yoğun olduğu bölgelerde yaşayan yerel halk ile turistlerin yoğun olmadığı ve turizm merkezinden uzak olan bölgelerde yaşayan yerel halkın algılarının karşılaştırılmasına yönelik olarak da yeni çalışmalar gerçekleştirilebilir.

7. Kaynakça

- Akış, A. (2007). Alanya'da Turizm ve Turizmin Alanya Ekonomisine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 15-32.
- Akova, O. (2006). Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına Ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 77-109.
- Alanya Ticaret ve Sanayi Odası [ALTSO], (2013-2017) Stratejik planı, Alanya'da turizm gelişimi. https://www.altso.org.tr/wpcontent/uploads/2017/02/ALTSO_STRATEJIK_PLAN_2013-2017.pdf adresinden 05.05.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C., ve Vogt, C. A. (2005). Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056–1076.
- Ap, J. (1992). Residents' Perceptions on Tourism Impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665–690.
- Bayrakçı, S. (2014). Turizmin Alanya'nın Sosyo-Kültürel Gelişimine Etkisi. *III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, 04-05 Nisan 2014, Kuşadası, Aydın.
- Berber, Ş. (2003). Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 205-222.
- Bıçkı, D., Ak, D. ve Özgökçeler, S. (2013). Avrupa'da ve Türkiye'de Sosyal Turizm. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 49-73.
- Butler, R. W. (1980). The Concept of A Tourist Area Cycle of Evolution: Implications For Management of Resources. *The Canadian Geographer*. 24(1), 5–12.
- Çetinkaya, G. ve Dedemen O. (2013). Golf Turizmine Yönelik Yerel Halkın Algılarının Belirlenmesi: Antalya/Belek Örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2, 1-26.
- Civelek, A. (2010). Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 331-350.
- Cordero, J. C. M. (2008). Residents Perception of Tourism: A Critical Theoretical and Methodological Review. *Ciencia Ergo Sum*, 15(1), 35-44.
- Demirbulat, G. Ö. (2012). Turizmin Sosyal ve Kültürel Etkilerinin Turist Rehberleri Tarafından Algılanması Üzerine Bir Araştırma: Trabzon İli Örneği. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 53-75.
- Doğan, H. ve Üngüren E. (2010). Alanya Halkının Turizme Sosyo-Kültürel Açından Bakışı. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 396-415.
- Doğan, H. Z. (2004), *Turizmin Sosyo Kültürel Temelleri*, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Teknoloji Dergisi*, 1-2, 49-59.
- Güzel, S. (2006). "Sosyal Yapı" ve "Toplumsal Yapı" Bileşkesinde Sosyo Kültürel Yapı Kavramı. *Dergipark, Sosyoloji Konferansları*, 0(34), 83-96.
- Huimin G. ve Ryan C. (2012). Tourism Destination Evolution: A Comparative Study of Shi Cha Hai Beijing Hutong Businesses' and Residents' Attitudes. *Journal of Sustainable Tourism*, 20(1), 23-40.
- Huttasin, N. (2008). Perceived Social Impacts of Tourism By Residents In The OTOP Tourism Village, Thailand. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 13(2), 175–191.
- Jovičić, D. (2011). Socio-cultural Impacts of Contemporary Tourism. *Collegium Antropologicum*, 35(2), 599-605.
- Kalaycı, İ. (2019). Antalya + X = Barselona: Hangi İktisat Politikaları (X) Uygulanmalı?. *Journal of Life Economics*, 6(3), 283-296.
- Karagöz, Y. (2021), *SPSS-AMOS-META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Mason, M. (2010, August). Sample Size and Saturation in Phd Studies Using Qualitative Interviews. In Forum qualitative Sozialforschung/Forum: qualitative social research,11(3), 1-19.
- Mbaiwa, J. E. (2005). The Socio-Cultural Impacts of Tourism Development In The Okavango Delta, Botswana. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 2(3), 163–185.
- Meimand, S. E., Khalifah, Z., Zavadskas, E. K., Mardani, A., Najafipour, A. A., ve Ahmad, U. N. U. (2017). Residents' attitude toward tourism development: A sociocultural perspective. *Sustainability*, 9(7), 1170.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Çelik, T. (2016). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17),406-423.
- Özel, Ç. H. (2014). Turizmin Sosyo-Kültürel Boyutta Ortaya Çıkardığı Etkilerin İncelenmesi: Marmaris Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (42), 57-68.
- Öztürk, Y. (2020). Yerel Halkın Bölge Turizmine Bakış Açılarının ve Farkındalıklarının Belirlenmesi Üzerine Çankırı'da Bir Araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), 427-443.
- Polat, A. S. (2015). Turistlerin Tatil Dönemlerinde Sergiledikleri Liminoid Davranışlar. *Sosyoekonomi Dergisi*, 23(26), 99-117.
- Tabatabaei, F. (2019). Turizm Gelişiminin Yerel Toplum Memnuniyeti Üzerindeki Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Örnek Olay İncelemesi İsfahan Şehri, İran. *Journal of City and Development*, 1(1), 1-7.
- Tayfun, A. (2002). Turist Yerli Halk Etkileşimi Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Tayfun, A., ve Kılıçlar, A. (2004). Turizmin Sosyal Etkileri ve Yerli Halkın Turiste Bakışı. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 1-17.
- Türker, G. Ö. ve Türker A. (2014). Yerel Halkın Turizm Etkilerini Algılama Düzeyi Turizm Desteğini Nasıl Etkiler: Dalyan Destinasyonu Örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(1), 81-98.
- Uslu, A. ve Kiper T. (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 305-314.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
ONAY BELGESİ

Mersin Üniversitesi lisansüstü öğrencilerinden Horişan YAVUZ'un "Turizmin Sosyo Kültürel Etkileri: Alanya'da Bir Araştırma" adlı çalışması kurulumuz tarafından incelenmiş ve

- Etik yönden uygun bulunmuştur.
- Etik yönden geliştirilmesi gerekmektedir.
- Etik yönden uygun bulunmamıştır.

Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Kararı	
Başvuru Formunun Etik Kurula Ulaştığı Tarih	26/05/2021
Etik Kurul Karar Toplantı Tarihi ve Karar No	21/06/2021- 28
Yer	Mersin Üniversitesi, Uğur Oral Kültür Merkezi
Katılımcılar	Formda imzası bulunan üyelerimiz toplantıya katılmıştır.

KURUL BASKANI VE ÜYELERİ: